

5.2.14 Studijní zaměření Hra na varhany

Učební plán	I. stupeň							II. stupeň			
	1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	1.r	2.r	3.r	4.r
Hra na varhany	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hudební nauka	1	1	1	1	1						
<u>Povinně volitelné předměty</u>											
Akordeonový soubor				1	1	1	1	1	1	1	1
Cimbálová muzika											
Čtyřruční hra											
Dechovka											
Flétnový soubor											
Jazzband											
Komorní hra fléten											
Kytarový soubor											
Pěvecký sbor HeXaM											
Rytmik band											
Smyčcový soubor											
ZUŠkapela											
Žesťový komorní soubor											
<u>Nepovinný předmět</u>	1	1	1								
Zpěváček											

Pozn.:

1. Dítě může na doporučení učitele navštěvovat povinně volitelný předmět i v nižším ročníku. O zařazení do povinně volitelného předmětu rozhoduje ředitel.
2. Žák, který nastoupí do II. stupně bez předešlého hudebního studia, začíná plnit výstupy 1. ročníku I. stupně podle individuálního studijního plánu.
3. Hodinová dotace pro povinně volitelné předměty může být navýšena.
4. Důležitým požadavkem je počáteční klavírní průprava pro lepší zvládnutí správných elementárních návyků. Souběžně je zařazována výuka hry na varhany.

Učební osnovy

I. stupeň

Vyučovací předmět Hra na varhany

Žák:

1. ročník

- sedí správným způsobem u nástroje, postaví a uvolní ruce na klaviatuře
- pojmenuje všechny bílé klávesy a oktávy
- předvede hru portamento, legato, staccato
- zahraje z paměti jednoduchá známá říkadla a melodie
- přenáší jednotlivé tóny po celé klaviatuře, používá jednoduše základní dvojhmaty (sekunda, tercie, kvinta) jako přípravu ke hře akordů
- čte noty v houslovém i basovém klíči, minimálně v rozsahu c malé - g2
- určí základní délkové hodnoty tónů a pomlky (celá, půlová, půlová s tečkou, čtvrt'ová, osminová)
- pozná 2/4, 3/4, 4/4=C takt a v nich lehké a těžké doby
- rozpozná a zahraje akcent a repetici
- sluchově rozliší dynamické změny ve skladbách a rozpozná je i podle zápisu (p, mf, f, crescendo, decrescendo)

- podle sluchu nebo podle not zahraje lidové i umělé písničky, které jednoduchým způsobem (dudácká kvinta, T-D) doprovodí
- snadnou píseň podle sluchu transponuje i s doprovodem (v tóninách do 3 #)
- vedle základních částí varhan zná podrobně hrací stůl (manuály, pedály, rejsříky)
- rozpozná rozdíl ve tvoření tónu u klavíru a u varhan

2. ročník

- zahraje všechny druhy základních úhozů
- předvede počátek hry akordů, kvintakordy a jejich obraty hraje tenuto, staccato i rozloženě
- v souvislosti s nácvičkou stupnic durových přes 2 oktávy (do 3# a do 2 b) podkládá palec a překládá prsty
- rozpozná a zahraje všechny typy obloučků v notovém zápisu (legato, ligatura)
- pozná noty šestnáctinové
- teoreticky zná všechny základní intervaly a po sextu je zahraje
- ovládá použití všech posuvek (předznamenovaných i nahodilých)
- na základní úrovni popíše strukturu stupnic moll
- zahraje z paměti snadné písničky i přiměřenou instruktivní literaturu
- pozná základní harmonické stupně stupnice T, S, D
- písničky s jednoduchými ostináty v doprovodu transponuje
- z listu interpretuje jednoduchou jednohlasou melodii
- zahraje jednoduchou skladbu na dvou manuálech
- zná základní rejstříkování

3. ročník

- ovládá nezávislost rukou - vázání tónů v jedné ruce, opakování tónů ve druhé ruce
- zahraje náročnější technické prvky jako jsou: střídání prstů na jedné klávěse, tichá výměna prstů, vázání dvojhmatů, hra dvojhmatů staccato (podle velikosti ruky intervaly 1- 6, popř. 7,8)
- interpretuje z paměti literaturu odpovídající jeho dovednostem
- zahraje stupnice dur do 3# a 3 b, moll (a,e) a k nim příslušné akordy s obraty tenuto, staccato a rozloženě
- reprodukuje notový zápis v houslovém i basovém klíči s vhodnými prstoklady na své úrovni
- ovládá hru triol
- orientuje se v předepsaném rytmu v taktech 2/4 - 4/4 a také 3/8 - 6/8
- základní harmonické funkce T,S,D akordicky spojuje do kadence a používá je v doprovodu lidových písní
- jednoduchá cvičení a písně transponuje
- z listu zahraje jednoduchou melodii v pětiprstové poloze
- zná zásady vhodného obutí u varhan
- přečte notový zápis základních značek pro nohoklad (špička, pata, pravá, levá noha)
- zná základy pedálové techniky (špička, pata), používá pedál na způsob prodlevy

4. ročník

- pozná základní melodické ozdoby (příraz, nátryl, mordent)
- na manuálu hraje stupnice dur, moll přes 2 (na klavír 4) oktávy, výběr se řídí podle individuálních potřeb a schopností žáka
- tónické tříhlasé akordy hraje s překladem rukou, zakončí je kadencí
- v pedálu hraje stupnice dur v rozsahu jedné oktávy a k nim melodický akord

- ovládá střídání manuálů při hře
- předvede nezávislou hru rukama a nohama
- doprovodí lidovou píseň nebo skladbu pomocí T, S, D, využívá v levé ruce jednoduché figurace, v pedálu prodlevy
- hraje z listu jednoduché skladby na úrovni 1. ročníku přečte notový zápis ve třech osnovách

5. ročník

- použije získané základy varhanní hry v náročnějších variantách (bohatější artikulace, frázování, rychlejší tempo)
- má v repertoáru skladby různých stylů - barokních nebo klasických, romantických i soudobých
- dle svého zaměření do repertoáru může začlenit skladby používané při církevních obřadech
- popíše kombinovaný pohyb hry stupnic (případně hraje stupnice dur od bílých kláves kombinovaně - na klavír); stupnice moll hraje dohromady přes 2 (na klavír 4) oktávy v rovném pohybu (výběr podle individuálních možností a potřeb žáka)
- na čtyřhlasých akordech zvětšuje rozpětí prstů (akordy hraje každou rukou zvlášť)
- hraje vybrané durové stupnice v pedálu spolu s jednou rukou v manuálu (každou rukou zvlášť), k nim melodický akord
- ovládá složitější pedálová cvičení (překládání a podkládání nohou, tichá výměna)
z listu zahraje jednoduché skladby na úrovni 1.- 2. ročníku

6. ročník

- využívá své získané dovednosti a znalosti k samostatnému nastudování přiměřeně zvolených skladeb
- na své úrovni rozliší žánry a styly různých období
- pozná další melodické ozdoby (skupinka, obal, trylek)
- stupnice dur hraje (na klavír) kombinovaným pohybem, moll dohromady rovným pohybem a pozná a umí zahrát správným prstokladem chromatickou stupnici
- zahraje čtyřhlasé akordy
- hraje vybrané mollové stupnice v pedálu spolu s jednou rukou v manuálu (každou rukou zvlášť), k nim melodický akord
- zahraje skladbu s jednoduchým pohybem v pedálu
- použije žaluzii a crescendo dle návodu pedagoga
- doprovodí píseň podle akordických značek
- zahraje z listu skladby na úrovni 2. ročníku

7. ročník

- interpretuje přiměřeně obtížné skladby různých stylů a žánrů
- zahraje jednoduchou fugu
- více využívá zvukových možností nástroje, jeho barevnou a dynamickou škálu
- rozlišuje tempa, vhodnou artikulaci, frázování, agogiku - to vše při sluchové sebekontrolě
- samostatně dle zvukových možností nástroje použije vhodnou registraci u jednoduchých skladeb
- hraje vybrané mollové stupnice v pedálu spolu s oběma rukama v manuálu, k nim melodický akord
- předvede samostatnou hru dvojitého pedálu podle svých individuálních možností

- doprovodí píseň pomocí T, S, D v dur i moll a podle akordových značek
- z listu zahraje jednoduché skladby různých žánrů na úrovni 2.- 3. ročníku

II. stupeň

Žák:

1.ročník

- dále pracuje se všemi durovými i mollovými stupnicemi a čtyřhlasými akordy
- hraje kadence T-S-D-T v úzké harmonii ve čtyřhlasé sazbě
- artikuluje jednotně a zřetelně v manuálu i pedálu
- používá melodické ozdoby příraz, nátryl, mordent
- hraje stupnice v manuálu a pedálu v protipohybu
- v pedálu zahraje lomené rozklady akordů
- v pedálu používá způsoby artikulace legato, non legato, staccato
- v rámci improvizace hraje kvintakordy na všech stupních ve čtyřhlasé úpravě
- nabyté dovednosti použije v zapojení do hry doprovodů k získání samostatnosti a většího hudebního rozhledu

2. ročník

- předvede nabyté znalosti a na jejich základě interpretuje náročnější skladby různých stylových období
- používá melodické ozdoby příraz, nátryl, mordent a trylek
- stupnice dur a moll hraje v oktávách nebo terciích
- hraje kadence T-S-D-T, II. a VI. stupeň v úzké harmonii ve čtyřhlasé sazbě
- předvede nezávislost pedálové artikulace na manuálové
- hraje stupnice v pedálu v terciích, k nim lomené rozklady akordů
- projevuje schopnost samostatného názoru na zvukově-barevné pojetí skladby

3.ročník

- rozpozná charakter hrané skladby a na základě získaných vědomostí ji vhodně stylově interpretuje s uplatněním vlastního tvořivého přístupu
- uplatňuje nezávislost pedálové artikulace na manuálové a artikulační samostatnost pravé a levé ruky (zahraje jednodušší trio)
- používá melodické ozdoby nátryl, mordent, trylek a obal
- hraje kadence T-S-D-T, II. a VI. stupeň i v široké harmonii ve čtyřhlasé sazbě
- v rámci improvizace spojuje vedlejší funkce, obraty kvintakordů ve čtyřhlasu

4.ročník

- poslechem nebo nastudováním skladeb předvede orientaci v hudební literatuře a typickou jednoduchou ukázkou zařadí do stylového období
- zahraje všechny typy melodických ozdob
- orientuje se ve formě hrané skladby (např. preludium, fuga, toccata, passacaglia, ciaccona)
- interpretuje z listu vybrané skladby podle úrovně získané v předchozích letech studia
- spolupracuje při komorní hře, dle svého zaměření se hrou na varhany zapojuje při liturgických obřadech

Osnovy povinných a volitelných předmětů jsou uvedeny v kapitole 5.2.22 a 5.2.23